

**ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ**

**Satisfaction of Students towards Teaching and Learning Management of the
Bachelor of Business Administration Program**

Faculty of Business Administration, Chaiyaphum Rajabhat University

วารภรณ์ เลิศขามป้อม

Waraporn Lertkampung

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Faculty of Business Administration, Chaiyaphum Rajabhat University

e-mail: cotlin7@gmail.com

Received: February 21,2023 Reviewed: February 28,2023 Revised: March 30, 2023 Accepted: March 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย (1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติ คณะบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 161 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากร เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านผู้สอน, ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

2. ผลเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จำแนกตามชั้นปีการศึกษา และสาขาวิชา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีดังนี้ จัดกิจกรรมตามการเรียนการสอน ทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการพัฒนา อาจารย์ผู้สอนควรมีการเตรียมเนื้อหาการสอนทุกครั้ง ต้องมีเวลาและเนื้อหาที่เหมาะสม และสอดคล้องกันควรจัดหาสิ่งแปลกใหม่ในโลกของ

วิชาการให้ทันสมัยไปพร้อม ๆ กับการสอนนักศึกษา ควรมีสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโลกทัศน์ให้นักศึกษาไม่เบื่อหน่าย

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, การจัดการเรียนการสอน, นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Abstract

The purpose of this research were (1) study students' satisfaction with the teaching and learning management bachelor of business administration Chaiyaphum Rajabhat University. (2) to compare students' satisfaction with the teaching and learning management bachelor of business administration, Chaiyaphum Rajabhat University. The sample group was regular semester students. Faculty of business administration academic year 2021. Number of 161 students. Stratified sample by population proportion. The tool used was a 5-level estimation scale questionnaire. The statistics used were percentage, mean, t – test statistic. One-way ANOVA standard deviation F –test the results showed that

1. Data analysis results overall, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the curriculum aspect. Followed by teachers, teaching support factors and teaching management.

2. The comparative effect of student satisfaction levels towards teaching and learning management of the Bachelor of Business Administration Program Faculty of Business Administration, Chaiyaphum Rajabhat University Classified by academic year and field of study, it was found that the overall picture was not different. When considering each aspect, it was found that the curriculum had a statistically significant difference at the .05 level. And the factors supporting teaching and learning were not different.

3. Suggestion for Students satisfaction with the teaching and learning management Bachelor of Business Administration, Chaiyaphum Rajabhat University. Activities according to teaching both in the curriculum and in the supplementary curriculum in accordance with the skills to be developed Teachers should prepare content before teaching every time. It must have the right time and content. And, accordingly, it should provide something new and innovative in the academic world while teaching students. There should be a variety of media devices. To open up the world for students not to be bored.

Keywords: Satisfaction, Instruction, Students of Chaiyaphum Rajabhat University

บทนำ

การจัดการเรียนรู้จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดรักการเรียน ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี และเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน คือ มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมที่เรียนรู้ เกิดทักษะหรือมีความชำนาญใน เนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้ เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553)

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในส่วนภูมิภาคแห่งหนึ่ง ที่มีหน้าที่สำคัญ คือ การผลิตบัณฑิตเพื่อเป็นกำลังคนในสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา โดยส่งเสริมและมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาสร้างสรรค่นักศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคมการศึกษา วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) ด้านผู้สอน เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการสอน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่สอน และมีทักษะความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลาย น่าสนใจและมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพในอนาคต 3) ด้านหลักสูตร เป็นเครื่องชี้แนะแนวทางในการดำเนินการ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการเรียนการสอน เป็นแผนการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ 4) ปัจจัยเกื้อหนุนการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ได้แก่ อาคารสถานที่ สภาพของห้องเรียน สถานที่ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตำราหนังสือ เป็นต้น (ชิตากัญญา เล่าชู, 2554)

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้เปิดทำการสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 ปัจจุบันหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต 2 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ประกอบด้วย 4 วิชาเอก (1) การจัดการ (2) ธุรกิจดิจิทัล (3) การเงิน (4) การจัดการธุรกิจค้าสมัยใหม่ และสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ โดยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับการอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นพัฒนาหลักสูตรให้มีความเกี่ยวเนื่องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้มีความแปลกใหม่ และทันสมัยทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ให้บัณฑิตมีความรู้ คู่คุณธรรม นำชุมชนสู่การพัฒนาให้นักศึกษามีจริยธรรม คุณธรรม จรรยาบรรณ และทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพของตน (มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2564)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ประจำปีการศึกษา 2564 ผลลัพธ์ที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผล พร้อมทั้งใช้เป็นแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติ ภายในคณะบริหารธุรกิจ ได้แก่ สาขาวิชา บริหารธุรกิจ และสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ ปีการศึกษา 2564 สาขาวิชาบริหารธุรกิจ จำนวน 235 คน และสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ จำนวน 42 คน รวมทั้งหมด 277 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติ ภายในคณะบริหารธุรกิจ ได้แก่ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ และสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 43) แล้วทำการสุ่มด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ปีการศึกษา 2564 จำนวน 161 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับในส่วนของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต เท่ากับ .782 สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานในการการวิจัยโดยใช้ วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way ANOVA) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 100)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผู้วิจัยนำเสนอโดยใช้ตารางประกอบ คำบรรยาย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยภาพรวม

ความพึงพอใจของนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านหลักสูตร	3.71	0.36	มาก
2. ด้านผู้สอน	3.59	0.41	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.55	0.36	มาก
4. ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน	3.56	0.34	มาก
รวมเฉลี่ย	3.60	0.03	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .03) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .36) รองลงมาคือ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .41) และด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .34) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = .36)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1.1 การจัดการศึกษาสอดคล้องกับปรัชญาและ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	3.83	.48	มาก
1.2 มีการจัดแผนการเรียนแต่ละปีการศึกษาเป็นไปตามแผนการศึกษา ตลอดหลักสูตร	3.75	.59	มาก
1.3 มีปฏิทินการศึกษาและโปรแกรมการศึกษาแต่ละภาค การศึกษา อย่างชัดเจน	3.68	.54	มาก
1.4 หลักสูตรมีความทันสมัยสอดคล้องกับศาสตร์ใน สาขาวิชาและ ความต้องการของตลาดแรงงาน	3.73	.50	มาก
1.5 การได้รับการพัฒนาทักษะทางปัญญา สามารถนำความรู้ ไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ถูกต้องและเหมาะสม	3.70	.53	มาก
1.6 การได้รับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการ ใช้เทคโนโลยีที่จำเป็น	3.55	.54	มาก
รวมเฉลี่ย	3.71	.36	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการศึกษาสอดคล้อง

กับปรัชญาและ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .48) รองลงมา คือ มีการจัดแผนการเรียนแต่ละปีการศึกษาเป็นไปตามแผนการศึกษาตลอดหลักสูตร ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .59) และหลักสูตรมีความทันสมัย สอดคล้องกับศาสตร์ใน สาขาวิชาและความต้องการของตลาดแรงงาน ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = .50) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้รับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีที่จำเป็น ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.54)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านผู้สอน

ด้านผู้สอน	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
2.1 อาจารย์ในหลักสูตรมีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน	3.62	.53	มาก
2.2 อาจารย์ในหลักสูตรสอนเนื้อหา ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.58	.54	มาก
2.3 อาจารย์ในหลักสูตร สนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ	3.55	.58	มาก
2.4 อาจารย์ได้ชี้แจง อธิบาย และสร้างความเข้าใจแก่นักศึกษาเกี่ยวกับจุดประสงค์ มาตรฐานผลการเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผลการสอนชัดเจน	3.57	.56	มาก
2.5 อาจารย์เปิดโอกาส ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ศึกษา/เรียนรู้จากกรณีศึกษา หรือจาก การทำงานจริง ฝึกปฏิบัติ ค้นคว้าวิจัยโครงการ/สัมมนา	3.60	.57	มาก
2.6 อาจารย์สอนโดยมีการสอดแทรกคุณธรรม/จริยธรรม/จรรยาบรรณ วิชาชีพ ค่านิยมที่ดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความพอเพียง เห็นแก่ส่วนรวมเป็นต้น	3.65	.66	มาก
รวมเฉลี่ย	3.59	.41	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านผู้สอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์สอนโดยมีการสอดแทรกคุณธรรม/จริยธรรม/จรรยาบรรณ วิชาชีพ ค่านิยมที่ดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความพอเพียง เห็นแก่ส่วนรวมเป็นต้น ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = .66) รองลงมา คือ อาจารย์ในหลักสูตรมีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = .53) และอาจารย์เปิดโอกาส ส่งเสริมให้นักศึกษา

ได้ศึกษา/เรียนรู้จากกรณีศึกษา หรือจาก การทำงานจริง ฝึกปฏิบัติ ค้นคว้าวิจัยโครงการ/ สัมมนา ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .57) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ อาจารย์ในหลักสูตร สนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.58)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
3.1 การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับลักษณะวิชา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้	3.56	.51	มาก
3.2 การใช้สื่อประกอบการสอนอย่างเหมาะสม	3.39	.50	ปานกลาง
3.3 มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียนการสอน	3.55	.49	มาก
3.4 มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21	3.61	.50	มาก
3.5 มีการจัดสอนซ่อมเสริมสำหรับนักศึกษาที่มีปัญหาทางการเรียน	3.63	.49	มาก
3.6 วิธีการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้ประยุกต์แนวคิดศาสตร์ทางวิชาชีพและ/หรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนรู้	3.60	.49	มาก
รวมเฉลี่ย	3.55	.35	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = .35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดสอนซ่อมเสริมสำหรับนักศึกษาที่มีปัญหาทางการเรียน ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .49) รองลงมา คือ มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .50) วิธีการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้ประยุกต์แนวคิดศาสตร์ทางวิชาชีพและ/หรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .49) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การใช้สื่อประกอบการสอนอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .50)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
4.1 ห้องเรียนมีอุปกรณ์เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ และเพียงพอต่อนักศึกษา	3.64	.48	มาก
4.2 ห้องปฏิบัติการมีอุปกรณ์เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้และเพียงพอต่อนักศึกษา	3.49	.51	ปานกลาง
4.3 ระบบบริการสารสนเทศเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ และเพียงพอต่อนักศึกษา	3.63	.48	มาก
4.4 หนังสือตำรา มีความเพียงพอและมีคุณภาพ ทันสมัยส่งเสริมการเรียนรู้	3.53	.51	มาก
4.5 สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนโดยรวม (เช่น ความ สะอาด แสง อากาศถ่ายเท เป็นต้น)	3.57	.49	มาก
4.6 สนามกีฬา ที่ออกกำลังกาย ที่นั่งอ่านหนังสือเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ และเพียงพอต่อนักศึกษา	3.52	.51	มาก
รวมเฉลี่ย	3.56	.34	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องเรียนมีอุปกรณ์เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ และเพียงพอต่อนักศึกษา ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = .48) รองลงมา คือ ระบบบริการสารสนเทศเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ และเพียงพอต่อนักศึกษา ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .48) และสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนโดยรวม (เช่น ความ สะอาด แสง อากาศถ่ายเท เป็นต้น) ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = .49) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ห้องปฏิบัติการมีอุปกรณ์เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้และเพียงพอต่อนักศึกษา ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = .51)

ตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2.983	3	.994	8.917	.000
	ภายในกลุ่ม	17.505	157	.111		
	รวม	20.488	160			

ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
2. ด้านผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	1.283	3	.428	2.567	.056
	ภายในกลุ่ม	26.153	157	.167		
	รวม	27.436	160			
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.293	3	.098	.768	.514
	ภายในกลุ่ม	19.972	157	.127		
	รวม	20.265	160			
4. ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.668	3	.223	1.930	.127
	ภายในกลุ่ม	18.113	157	.115		
	รวม	18.781	160			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.132	3	.044	.780	.507
	ภายในกลุ่ม	8.844	157	.056		
	รวม	8.976	160			

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จำแนกตามตัวแปรชั้นปีการศึกษา พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จำแนกตามชั้นปีการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านผู้สอน ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีการจัดการเรียนการสอนที่ดี โดยเฉพาะด้านหลักสูตร ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ทันสมัยให้สอดคล้อง

กับโลกปัจจุบัน และความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรมีความน่าสนใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ ธนุสร (2559) เรื่อง ความพึงพอใจของนิสิตต่อการ จัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านหลักสูตรเนื้อหารายวิชา เพื่อพิจารณาเป็นรายชื่อในหัวข้อความ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชา เนื้อหาวิชาทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการ ความสำคัญและน่าสนใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถบูรณาการกับศาสตร์ต่าง ๆ ได้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากทั้ง 4 ด้าน โดยมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยอาจารย์ในหลักสูตรมีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน มีความรู้ความเชี่ยวชาญใน สาขาวิชา สนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤดี พงษ์เสนา กัญญา บวรโชคชัย และอรพรรณ รุ่งทอง (2562) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการ จัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีการจัดการเรียนการสอนที่ดี โดยเฉพาะด้านผู้สอน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ สามารถจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย มีแนวการสอนที่ดี ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของการจัดการเรียนการสอนของอดิศักดิ์ ศุภธนสินเชษฐ (2554) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์ เจตคติและพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน โดยรวมห้องเรียน มีอุปกรณ์เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ และเพียงพอต่อนักศึกษา และเพียงพอต่อนักศึกษา ห้องปฏิบัติการ มีอุปกรณ์เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้และเพียงพอต่อนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญนิษฐ์ แซ่ว่อง และมารีเยะ ปุเต๊ะ (2562) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ควรให้ความสำคัญในเรื่องการให้บริการและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่ เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน เช่น สิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ความพร้อมด้านอุปกรณ์การ เรียน ความพร้อมด้านเทคโนโลยี การพัฒนาระบบสารสนเทศของห้องสมุดความพร้อมด้านสาธารณูปโภค และ ความพร้อมด้านการให้บริการ เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และมหาวิทยาลัยจะต้องมีระบบกลไกหรือขั้นตอนในการจัดหา/ จัดการสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย รวมไปถึงการมีระบบกลไกในการกำกับ ติดตาม การซ่อมบำรุงรักษา เพื่อให้เกิดการใช้งานอย่างต่อเนื่อง เพราะในการดำเนินการบริหารหลักสูตร จะต้องมีการปัจจัยที่สำคัญคือ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มี คุณภาพต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร

บริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จำแนกตามชั้นปีการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน โดยความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จำแนกตามสาขาวิชา จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของสาขาวิชาบริหารธุรกิจและสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จำแนกตามสาขาวิชา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร ของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารธุรกิจ สูงกว่าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาชั้นปี 1 เป็นนักศึกษาที่เข้ามาใหม่มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนการศึกษา มีประสบการณ์การรับรู้และความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนน้อยกว่านักศึกษาระดับชั้นปีอื่น ๆ โดยนักศึกษาที่ชั้นปีอื่น ๆ มีความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนต่างกัน เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม และประสบการณ์ของผู้เรียน จึงทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจสูงกว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ กรกมล ลีลาธิภทร (2556) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากในแต่ละช่วงเวลาบุคคลย่อมมีความคาดหวังต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอารมณ์ความรู้สึก ประสบการณ์ที่ได้มาระหว่างนั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ เทวกุล (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา พบว่า นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรมที่เรียนชั้นปีต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการนำผลวิจัยไปใช้

1. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านการจัดการเรียนการสอนต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้นควรจะต้องหาวิธีในการปรับปรุงให้มีการจัดการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับลักษณะวิชา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จัดให้มีการการใช้สื่อประกอบการสอนอย่างเหมาะสม

2. ควรเน้นด้านหลักสูตรให้นักศึกษาที่เพศและเกรดเฉลี่ยต่างกัน ซึ่งมีความถนัดและสติปัญญาในการเรียนรู้ต่างกัน สามารถคิดวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

3. ควรจัดการเรียนการสอนโดยผู้สอนถ่ายทอดความรู้และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามระดับการเรียนรู้ และความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่างกันตามระดับชั้นปีและเกรดเฉลี่ย

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาทุกชั้นปีและทุกคณะรับทราบถึงการบริการของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับสิ่งสนับสนุนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงและนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในภาพปกติและภาคพิเศษ

2. ควรมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในครั้งต่อไป

3. การวิจัยครั้งต่อไป ควรเป็นการวิจัยเชิงลึกและดำเนินการวิจัยร่วมกับนักศึกษาเพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลในเชิงลึก สามารถนำไปสู่การพัฒนาทั้งหลาย ๆ ในเชิงลึกได้

เอกสารอ้างอิง

กรกมล ลีลาธีรภัทร. (2556). ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ขนมไทยเก่าที่น้อง. [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกริก.

กัญนิษฐ์ แซ่ว่อง และมารีเยะ ปุเต๊ะ. (2562). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 6(2), 14 - 30.

จาร์วรรณ เทวกุล. (2555). ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชิตากัญญา เล่าชู. (2554). การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาจีนต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจแขนงธุรกิจระหว่างประเทศที่จัดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต. [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553) การจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 1). เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง.

สมฤดี พงษ์เสนา กัญญา บวรโชคชัย และอรรวรรณ รุ่งทอง. (2562). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนสุนันทา. วารสารชุมชนวิจัย. 13(3), 94 – 107.

อดิศักดิ์ ศุภชนสินเชษม. (2554). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนรายวิชา CSE 105 โครงสร้างข้อมูล สาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

อรรรรณ ธนุสร. (2559). ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.